

۲۰۱۹/۱۱/۰۸

پوهاند محمد بشير دوديال

د نامتو اقتصاد پوه
«جيمز بوکانان»
د زيږيدو د سلمې کليزې په مناسبت
(هغوی چې نه هيريزی)

نن د اقتصاد پوهنځی کی د عامه اقتصاد درسي ساعت کې، د عامه اقتصاد د مضمون د لکچرونو په لړ کې د عامه اجناسو او د عامه اجناسو د انتخاب د امکاناتو پر بحث وغږیدو. شاگردانو ته دلچسپه موضوع وه، ډیر وخت یی هم راڅخه ونيو، د دغی نظریې د مولف د ژوند او پیژندنې فرصت پاتې نشو، ما ویل راځئ نورې پاتې خبرې په لیکلې بڼه شاگردانو ته ورسوو، نو ځکه یې د ټولو لوستونکو په اجازه، ستاسو د درنې پانې له لارې دوی ته اوروم:

(معلمانو ته ځینې وخت تش سپیره دیوال هم د ټولگی تخته ښکاري!)

جیمز بوکانان/بوچانان (James M. Buchanan) په ۱۹۱۹م. کال د اکتوبر په درېیمه، د امریکې د متحده ایالاتو د تینسی Tennessee ایالت د مور «فریز بورو» په ښارکې نړی ته سترگې پرانیستي دی، په ۱۹۴۰م. کال کې یې د تینسی له پوهنتون څخه لسانس او په ۱۹۴۸م. کال کې یې د شیکاگو له پوهنتون

څخه دوکتورا ترلاسه کړه، وروسته بیا په ۱۹۵۴م. کال کې د ورجینیا په پوهنتون کې د اقتصاد استاد شو او ورسره په سیاسي اقتصاد کې د «توماس جفرسون» د مرکز مدیر هم و.

په ۱۹۶۲م. کال کې یې د اختیار یا واک ورکولو د محاسباتو د اثر په لیکلو سره د عمومي انتخاب نظریه را منځته کړه او د عمومي انتخاب تر عنوان لاندې یې یوه مجله هم خپره کړه. هغه په ۱۹۶۳م. کال کې د جنوب د اقتصاد د ټولني رئیس او په ۱۹۷۲ کې د امریکې د اقتصاد پوهانو د ټولني مرستیال شو او په ۱۹۸۰م. کې د «مونت پلرین» د مؤسسي د اجرائیه کمېټې غړی شو. پروفیسور بوکانان په ډېرو هېوادو کې د (publicchoice) په هکله د معلوماتو او توضیحاتو په ورکولو سره وپېژندل شو او د عمومي یا عامه انتخاب نظریه یې د اقتصاد د یوې مهمې موضوع په توګه ثبت کړه. دغه نظریه همدا اوس هم د عامه اقتصاد (Public Economics) د درسي کتاب یو مهم څپرکی دی. نوموړی د ۹۴ کلونو په عمر د ۲۰۱۳م. کال (شپږکاله مخکې) د جنوري په نهمه نیټه له نړۍ څخه سترګې پټې کړې، نوم یې د تل لپاره د نړۍ د نوبلستانو په کتاب کې ولیکل شو. جیمز په ۱۹۸۶م. کال په اقتصادي علومو کې د نوبل د جایزې (Nobel Memorial Prize in Economic Sciences) وړونکی شوی و.

په امریکې کې نه یواځې دا چې ورته ډیر درناوی کېږي، بلکې د ده په نوم هر امریکایي ویاړي. درانه خاطرات یې د شیکاګو پوهنتون کې ثبت دي. پورتنی انځور یې په ۱۹۱۰م. کال کې د امریکې متحده ایالاتو کې اخیستل شوی دی.

تذکر:

هرگاه خوانندگان محترم متمایل باشند که نبشته ها و مطالب دیگری از این نویسنده را مطالعه کنند، می توانند با اجرای "کلیک" بر عکس نویسنده در صفحه مقالات، به فهرست "آرشیف" شان رهنمائی شوند!

فیلسوف «جیمز بوکانان» چه نه هیږیری

b_doodial_James_Buchanan_philosof.pdf